

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET
Komisija za državno ureditev

Številka: 009-03/17-1/ EPA 1788-VII
Ljubljana, 3. 5. 2017

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela naslednje

M n e n j e

**k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v
Republiki Sloveniji**

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 86. seji 19. 4. 2017 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1A) – druga obravnava, EPA 1788-VII (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslancev (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

* * *

Zakon o romski skupnosti v RS (v nadaljevanju: zakon) je bil sprejet 2007 in temelji na 65. členu Ustave RS. Zakon predstavlja osnovo za urejanje položaja romske skupnosti v Sloveniji. Zaščita romske skupnosti je vgrajena tudi v druge področne zakone. Predlagatelj je predstavil razloge za dopolnitev zakona, omenil je tudi, da je bila Slovenija deležna opozoril Evropske komisije in Evropskega sodišča za človekove pravice zaradi neurejenih življenjskih razmer romske skupnosti v nekaterih delih Slovenije. Vlada že dolgo obljublja popravke zakona, vendar po mnenju predlagatelja dlje od tega nismo prišli, zato so se v poslanski skupini Združene levice odločili, da vložijo svoj predlog zakona. Projekta so se lotili od spodaj navzgor, zato so na terenu na podlagi pogovorov z Romi, lokalnimi prebivalci, lokalnimi skupnostmi in institucijami pripravili nujne spremembe. Predlagatelj je opozoril, da so Romi skupina z velikimi razvojnimi zaostanki in se brez pomoči države ne bodo mogli premakniti naprej v svojem razvoju. Ena najbolj nujnih stvari je ureditev bivanjskih razmer, ki bi zagotovile boljše startne možnosti za romsko prebivalstvo. Od prebivalstva, ki živi v popolnoma revščini, je težko pričakovati, da bodo otroke pošiljali v šolo in jih spodbujali k izobrazbi. Brez boljše izobrazbe pa ne bo služb in tako bodo še naprej ostajali odvisni od socialne pomoči in od občasnih zaslužkov. Predlagatelj je opozoril na prevelika in prehitra pričakovanja in spomnil na naselje Pušča, kjer so se procesi sprememb pričeli že pred skoraj 60 leti, zato tudi drugje ne moremo pričakovati hitrejših sprememb. Na področju urejanja bivanjskih razmer se situacija ne izboljšuje, lokalne skupnosti zaradi neustreznega financiranja občin ne izvajajo svojih obveznosti, zato je v predlogu zakona predlagana rešitev, da se spremeni način financiranja občin tako, da tiste, v katerih živi romsko prebivalstvo, dobijo dvakratnik glavarine za vsakega pripadnika romske skupnosti. Pri tem je treba določiti tudi varovalko za neizvajanje obveznosti, če lokalna skupnost dobi sredstva in

ne ureja problematike, mora v reševanje poseči država. Predlog zakona določa moratorij na prodajo zemljišč, na katerih bivajo Romi. Spremembe se nanašajo na zastopanje v Svetu romskih skupnosti. Vzpostavlja se svet, ki ga bodo sestavljali člani, ki bodo odgovarjali romski skupnosti in skrbeli za njihove interese. Predlog je, da se člani sveta volijo neposredno; svet bi bil še naprej 21 članski v novi sestavi (7 iz Prekmurja, 7 iz Dolenjske, 6 predstavnikov društev in zvez).

Predstavniki Urada za narodnosti je predstavil stališče Vlade do predloga zakona, ki ga ne podpira.

* * *

Komisija je naklonjena reševanju problematike, pozitivno ocenjuje napor predlagateljev in način, kako so se lotili priprave novele zakona, saj so obiskali teren in v pogovorih z mnogimi deležniki (Romi, lokalne skupnosti, institucije ...) iskali rešitve za izboljšave zakona. Člani komisije so hkrati opozorili na nujen sistemski pristop priprave sprememb, ki morajo biti tudi zakonsko vzdržne.

Člani komisije so se strinjali, da gre pri zagotavljanju boljših bivanjskih pogojev romske skupnosti za problem države in ne le za težavo posamezne občine in zato podpirajo namen predlagatelja, da je treba občinam, ki v okviru svojih lokalnih pristojnosti skrbijo za komunalno infrastrukturo, pomagati tudi finančno, in to s stalnim virom, saj so problemi na terenu tako veliki, da jih ni mogoče odpraviti zgolj z lastnimi sredstvi in z občasnimi prijavi na projekte. Komisija je opozorila tudi na mnenje nekaterih lokalnih skupnosti, ki predlog zakona v delu, ki govori o dodatnih finančnih sredstvih, podpirajo, in menijo, da je treba projekte v vlaganje v infrastrukturo romskih naselij ovrednotiti. Za urejanje boljših bivanjskih razmer in omogočanje normalnega standarda romskemu prebivalstvu so nujna sredstva, kot je na pozitivnem primeru reševanja problematike slabih bivanjskih razmer Romov v Velenju izpostavil župan Mestne občine Velenje. Država sprejema odločitve, s katerimi nalaga občinam naloge in pri tem pozabi, da je temu treba nameniti sredstva. Člani komisije so v razpravi izrazili tudi dvom, da bi s pomočjo predlagane rešitve lahko zbrali dovolj denarja za reševanje vseh infrastrukturnih problemov v romskih naseljih.

Komisija je opozorila, da država sama ni dovolj aktivna pri reševanju bivanjskih razmer romske skupnosti. Izpostavili so romsko naselje Žabjek, ki je na zemljiščih Ministrstva za obrambo, pa vendar je situacija glede urejanja infrastrukture in lastništva zemljišč neurejena. Komisija je opozorila še na druge razloge, ki po njihovem mnenju otežujejo integracijo romske skupnosti, med drugim razmerje med višino izplačanih socialnih transferjev in minimalnim osebnim dohodkom, ki ne stimulira k zaposlitvi. Gre seveda za težavo, ki ni vezana samo na določeno skupino prebivalstva. O zgrešenosti in nestimulativnosti socialne politike pri nas povedo tudi konkretni primeri posameznikov, ki ne sprejmejo dela npr. v okviru javnih del, ker bi posledično izgubili socialno pomoč, namesto da bi socialna politika s kombinacijo ukrepov ljudi spodbujala k delu. Člani komisije iz lokalnih skupnosti, v katerih živi romska skupnost, so opozarjali še na nedoslednost institucij, ki v primeru, da romski otroci ne prihajajo v šolo, ne ukrepajo, kar otrokom dolgoročno izjemno škodi. S to pripombo se je strinjal tudi predlagatelj, ki je pojav imenoval institucionalni rasizem, ko se določeni skupini dopušča neko ravnanje, ki pa ne pomeni pozitivne diskriminacije, ampak se ji dopušča ravnanje zato, ker je državi vseeno, ali romski otroci hodijo v šolo ali ne.

Komisija je problematizirala nekatere predlagane rešitve v predlogu zakona, predvsem predlagano rešitev o moratoriju na prodajo zemljišč, na katerih bivajo Romi. V praksi se namreč dogaja, da so zemljišča prodana, posledično se morajo Romi odseliti, kar v praksi povzroča še več težav. Člani komisije so menili, da je omejitev razpolaganja z zasebnimi zemljišči sporna in omejevanje lastninske pravice je verjetno v nasprotju z Ustavo RS, ki razloge za poseg v zasebno lastnino zelo omejuje. Predstavniki Vlade je izrazil svoje nasprotovanje rešitvam, ki bi posegale v zasebno lastnino, izpostavil pa je tudi problematiko

dodatnih izplačil lokalnim skupnostim, ki imajo romsko prebivalstvo, saj se beleženje številčnosti romskega prebivalstva ne vodi in zato ni jasno, na kakšni podlagi bi se lahko opravljala izplačila. Poudaril je še, da s predlogom zakona ne moremo posegati v izvirne pristojnosti občin, kot sta izgradnja lokalne infrastrukture in načrtovanje prostorskega razvoja.

Komisija se je strinjala, da Zakon o romski skupnosti nujno potrebuje posodobitev, s tem so se strinjali tudi drugi sogovorniki. Težava je v tem, da Vlada omenjeno novelo pripravlja že nekaj let in zato so člani komisije izrazili dvom, če bo Vlada v letu pred volitvami v Državni zbor vložila predlog novele Zakona o romski skupnosti, ki bi celovito odpravljala pomanjkljivosti obstoječega zakona. Predstavniki Vlade je na seji komisije zagotovili, da bo novela Zakona o romski skupnosti še v času te Vlade vložena v Državni zbor. Nekateri člani komisije so predlog zakona podprli tudi zato, ker menijo, da je to lahko dodatna spodbuda za pripravo in sprejem novele Zakona o romski skupnosti. Komisija je izpostavila še mnenje Sveta romske skupnosti do predloga zakona, ki ga načeloma podpira, čeprav je v njihovem mnenju zaznati zadržanost. Člani komisije so poudarili, da ne sme priti do situacije, ko bi imela romska skupnost občutek, da se jim vsiljujejo rešitve, s katerimi se ne bi strinjali. V zvezi s tem so nekateri člani opozorili, da je romska skupnost pri nas tako raznolika, da je težko pričakovati, da se bodo z vsemi spremembami strinjali vsi, na koncu bo treba doseči konsenz, ki bo vodil v bolj transparentno in učinkovito delo Sveta romskih skupnosti in izvajanje zakona v celoti.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Rajko Fajt, l.r.
predsednik